

DÖRT YERLEŞTİRME

Her biri kendi başına birer roman...

Fusun'un 4213 sigara izmariti

Müzenin girişinde Fusun'un 1976-1984 yılları arasında içtiği sigaraların izmaritlerini sergileyen yerleştirmeyi ıskalamanızın imkânı yok. Bizim önerimiz, "hepsi birer izmarit işte" demeden, Pamuk'un el yazısıyla altlarına notlar düştüğü bu izmaritlere uzun uzadıya zaman ayırmaz. İzmarit-alti notları bir araya geldiğinde Kemal'in hüznünlü günlüğüne dönüşüyor ve sizi edebi bir spiralin içine çekiyor.

Onu bana hatırlatan sokaklar

Romanın 31. bölümüne tekabül eden bu kutuda Kemal'in, ona Fusun'u hatırlattığı için kendine yasakladığı İstanbul sokaklarının bir krokiğini görüyoruz. Bu basit çizimi ilginç kılan, Orhan Pamuk'un romanlarında geçen birçok mekânın planını da dönümze sermesi. Cevdet Bey ve ailesinin apartmanı, Alaaddin'in dükkânı, 'Kar'daki Şair Ka'nın evi, yani Pamuk'un yazınsal evreninin haritası...

Ona evlenme teklif edecektim...

Sesli rehberin en güzel yanı, eşyaların üzerine binen ses kuşağıyla birlikte sizi farklı bir zaman-mekânın içine daldırması. Bunun en güzel örneklerinden birini 49 numaralı yerleştirmede tecrübe edeceksiniz. Paslı bir lavabo, eski püskü bir ayna ve yıpranmış tıraş takımına bakarken, kulağınıza çalınan ortam sesleri sizi güçlü bir film için, mekânın tüm duygularına size aktarabildiği bir sahneye çekecek.

Çatı katı

Kemal'in yatağının ve romanın son cümlesinin yer aldığı çatı katında uzunca vakit geçirmekten çekinmeyin. Pamuk'un sesi romanın kalbinde yatan sırları size burada verecek. Arada başınızı kaldırıp sol tarafınıza, Pamuk'un uzun yılların sonunda tamamladığı romanın el yazmalarına ilştirdiği notlara da göz atın. Çıkmadan önce, odanın ortasındaki aralıktan aşağı, müzenin girişini süsleyen spirale doğru ağır ağır bakmayı ihmal etmeyin.

Sahibinin sesi

Çukurcuma'nın Tophane'ye doğru inen sokaklarından birinde, mütevazı bir köşe başında, anlattığı âşık adam kadar huşu ve sebat içinde bekleyen Masumiyet Müzesi'ni görmek için geçerli bir sebepimiz daha var artık. Masumiyet Müzesi'nin her biri kendi başına birer roman olabilecek kadar titizlikle hazırlanmış 83 yerleştirmesini, sesli rehber eşliğinde bizzat Pamuk'un sesinden dinleyerek ziyaret etme fırsatına sahibiz.

Unutmuş olanlar varsa hatırlatalım; Orhan Pamuk'un 1997'den bu yana aynı adlı romanıyla birlikte tasarladığı Masumiyet Müzesi, dünya üzerinde bir romanın kurmaca evreninin nesnelere dökülmesiyle oluşan ilk müze. Nişantaşı varlıklı bir ailenin çocuğu olan Kemal'in uzak akrabası Fusun'a duyduğu aşkı, Fusun'un bir başkasıyla evlenmesinin ardından Fusun'a ve İstanbul'a dair eşyalara aktarmasıyla oluşan, Kemal'in aşkını eşyaların ruhunun içinde kristalleştiren bir müze. Romandaki 83 bölüme karşılık gelen 83

yerleştirme bize Kemal'le Fusun'un trajik aşkının nesnelere izdüşümünü vermekle kalmıyor yalnızca; Çukurcuma'nın, Nişantaşı'nın, Boğaz'ın, Emirgan'ın 70'lerin Türkiye'sindeki ruhunu da konuşturuyor. Pamuk'un kendi sözleriyle aktaracak olursak "O dönem İstanbul'da yaşayanların işittiği sesleri korumak da istiyor." bu müze.

Müzenin girişinde basit bir teknolojik aletle kulaklarımıza sardığımız sesli rehber, tam da Pamuk'un bu arzusunda paralel bir şekilde, sıradan bir bilgi verici 'üst ses' olmanın çok ötesine geçiyor. Daha en baştan uyarıyor bizi Pamuk: "Kemal'in sesiyle benim sesimi karıştırmayın," diye. Müzenin tamamında hissettiğimiz oyunbazlık burada da kendini gösteriyor. Kulaklıklardan duyulan İstanbul sesleriyle farklı bir gerçeklik düzlemine geçip önünüzdeki 83 yerleştirmeyi adeta bir dönem filminin 83 sekansı gibi zihninizde birleştirmeye başlarken, Kemal'in sesiyle Pamuk'un sesi birbirine karışıyor; romanın evreni, 70'lerin İstanbul'u ve hemen

kapının dışında bizi bekleyen sokaklar aynı düzlemin içinde eriyor.

Gündelik hayata dair eşyaların bazen rastlantısal bir güzelliğe sahip olduğu bazen de titizlikle tertiplenmiş bir planı dillendirdiği bu müzede, her gün evin içinde teğet geçtiğimiz nesnelere belli bir fikirle bir araya getirildiklerinde aslında nasıl bir anlama vâkıf olabileceklerine şahit olacaksınız. Saç tokalarına, çay kaşıklarına, süzgeçlere, tuzluklara, naftalin kaplarına farklı bir gözle bakacaksınız. Romanı okumamış olsanız dahi, Pamuk'un -ya da Kemal'in- sergilediği nesnelere yola çıkarak Masumiyet Müzesi'nin her bir bölümüne hakim olabilirsiniz. Dahası, 'Kara Kitap'ın, 'Cevdet Bey ve Oğulları'nın geçtiği mekânlara dair de bir fikir edinebilir, sözcüğümlü Celâl Salık'ın gizli yazıhanesinin yerini keşfedebilirsiniz. Metinlerde tanıdığınız yazar Pamuk'u, nesnelere diliyle daha yakından tanıyabilir, hatta objeleri seslerle birleştirerek kafanızda kendi Masumiyet Müzesi filminizi oynatabilirsiniz. **Abbas Bozkurt**